

1) Hvorfor musikk?

Musikkforsker og postdoktor Nora Bilalovic Kulset ved NTNU sier at «Sang lurer hjernen». Sang hjelper også barn med talevansker, sier 1.amanuensis Lise Lotte Ågedal. Hun komponerte sanger for å bedre uttalen av et ord.

3 grunner til at det blir lettere å lære seg språk når vi synger sammen:

- Vi øver oss på språket når vi synger – språkmelodien blir riktig ved hjelp av sangen, man kan ikke synge med feil intonasjon (Dette snakket Cecilie Sæverud også om på forelesningen i høst)
- Vi lurer språket inn i hjernen (slagpasienter kan synge selv om de ikke kan snakke) Å synge en sang er noe annet for hjernen enn å snakke. Vi bruker andre områder av hjernen.
- Det er lettere å bli venner når vi synger sammen, fordi når vi synger sammen utløses oxytosin, kjærlighetshormonet – altså mennesker knyttes sammen. Sang er naturens måte å sikre at vi holder oss sosial. Vi vet at barn lærer språk i lek med andre barn som allerede har målspråket. Barn som ikke snakker norsk blir holdt utenfor i leken. Språket gir tilgang til leken!

Hvordan kan den voksne tilrettelegge for at alle barna blir med i syngingen. Hvordan kan sang bidra til bedre språktilegnelse for barn som skal lære seg norsk?

Rim og regler, sang og musikk er som oftest en del av skoledagen. Vi markerer start, overganger og slutt ved bruk av sanger («God morgen alle sammen», Navnesanger, «Hode, skulder, kne og tå», «Ormen den lange», «En og to og tre indianere», «Far vel og takk for i dag»). Rim og regler og sanger skaper struktur og forutsigbarhet for barna. De opplever gjenkjennelse og får repetisjon.

Jeg benytter sang og musikk også som en samværsform, for å skape tilhørighet og trygghet i gruppen. Vi synger og musiserer sammen. Samspill betyr da at vi spiller sammen eller samtidig, altså at vi starter og slutter samtidig! Vi sitter i en sirkel, enten på stoler eller på gulvet. Vi lærer sanger som er nye for alle. På denne måten bygger vi et felles sangrepertoar.

2) Utøve musikk:

- «Snøkrystaller!» En regle med bevegelser til, samt spilling på [triangel](#). Reglen gjentas slik at alle elevene får spille på triangelet. For å variere: hviske/rope, bruk dynamikk. Repetisjon er viktig for ordlæring, minst 60 ganger ifølge forelesningen til Anne i høst.
- «Hva er det som regner på våre paraplyer?» Sang med melodisk ostinat: C-G-A-G som spilles på [xylofon](#). Vi øver inn teksten når vi repeterer sangen. Nevrovitenskapen sier at det er lettere å synge enn å snakke, og barna «lurer hjernen sin» jfr. forskningen. Det gir også mestringsfølelse og skaper motivasjon – og barna får noen «knagger» å bygge språket på.
- Rammesanger: (de fleste kjenner til: «Er du veldig glad og vet det») Rammesangene har gjentakelser og variasjon i aktivitet og/eller tekst. Det sosiale og fellesskapet er i fokus, sangen fungerer som en ramme for aktiviteten! Dele ut [rytmepinner](#) m.m.
1) «Kom og syng en sang» 2) «Vil du, vil du ...»
- Dirigentleken: et barn dirigerer, og de andre spiller. Dirigenten finner på et gå-, trampe- eller hoppemønster som gruppen gjentar på instrumentene. Gruppen spiller etter føttene til dirigenten. «Spill det du kjenner»: et barn beveger seg utenfor sirkelen og klapper en rytme på skuldrene til de andre. Barna skal spille den rytmen de kjenner.
- Rytmiske ostinat (notelære jfr. Notehuset): Mus – på -loftet(åttendedeler), Stue(firedeler), Dør(helnote).
- Pentatonskala eller femtoneskalaen: C-D-E-G-A. I Østasia er denne skalaen hellig og ren, gjerne brukt religiøst. Pentatonskalaen finnes i folkemusikk i hele verden. Er også utgangspunktet for improvisasjon i for eksempel blues.

Greit å vite at alle de tidligere gjennomførte aktivitetene oppfyller læreplanen i musikk etter 2.årsteg 😊

3) Hvordan bruke musikk i lese- og skriveopplæringen?

Jo, bruk tekstene i sanger, rim og regler for alt det er verdt! For elever med norsk som andrespråk handler det om ordlæring og å kunne utvikle et felles begrepsapparat sammen med språkkinnlærerne (medelever og lærere). NB! Bruk de tospråklige lærerne til å sjekke at barna har forstått innholdet i sangene.

- A) legge bilder i rekkefølge (God morgen alle sammen) – Se bilde 1. Oppgaven kan utvides ved at elevene leser oppklippede setninger eller ord og legger dem til bildene – se bilde 2. Deretter kan eleven skrive ordene, sangteksten i boken sin. Eller på data (STG+?). Bruk ordene fra sangen i spill-aktivitet – se bilde 3.
- B) Hvilken sang er dette? – se bilde 5
- C) Tenk helhet og repetisjon. Gi eleven ukens rim og regle eller sangtekst i lekse. Utforsk teksten: f.eks. Finn ord i teksten (lille/ kattepus), samtale om spørsmål og svar i sangen «Lille kattepus». Finn andre bøker om katter og les dem, for eksempel fra Carls corner – se bilde 4.
- D) Løpediktat/ordjakt: 1) eleven finner ord/bilde på veggen, går til plassen sin og skriver ordet. 2) Paraktivitet: en elev leser og snakker, den andre skriver det den hører.

Jeg opplever det som svært nyttig å bruke kjente rim og regler, sanger og sangleker i undervisningen. Og jeg bruker dem helt bevisst. Det er viktig for språklæringen, men ikke minst med tanke på det sosiale. Derfor leker vi gjerne «Bjørnen sover», «Bro, bro, brille» eller andre klappeleker gjerne i timen før friminuttet, spesielt når jeg har inspeksjon- slik at vi kan fortsette leken ute. Da kommer det alltid flere elever og vil være med. Og i august kjøper jeg nytt svingtau til å bruke i friminuttet. Da lærer vi oss sanger/regler som finnes i vår skolegård: «Bamse, bamse ta i bakken» osv.

- Film/lydspor fra egen klasse

Arbeidet i 1. og 2.klasse, eller i en Velkomstklassen har mange utfordringer, særlig når det gjelder det sosiale. Til slutt vil jeg derfor kort oppsummere og vise til forskningen som sier at:

- det er lettere å bli venner når vi synger sammen
- sang lurer hjernen!

- språket gir tilgang til leken

Kilder: «Spil op» (Lyhne, Madsen, Rønne 1994), Musikkisum 3 (CappelenDamm), NRK språkteigen, <https://forskning.no/musikk/2010/02/tillaerte-rytmer>